תורה אור

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר' יהודה אומר *בפחמין כל שהוא: **גמ'** **ונמה? א"ר אלעזר אמר רב כדי שיצולו מבעו"י כמאכל בן דרוסאי, איתמר נמי *אמר רב אסי א"ר יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים, *תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור: *משלשלין את הפסח: מ"ט *משום דבני חבורה זריזין הן, הא לאו הכי לא? והאמר *מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי? התם מינתח הכא לא מינתח: ומאחיזין את האור וכו': מנהני מילי? אמר רב הונא °לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר *אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד, מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי? אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למשרי אברים ופדרים הוא דאתא *וכהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחוז כו': מאי רובו? אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תנא רב חייא לסייעיה לשמואל כדי *שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר. עץ יחידי: רב אמר רוב עביו ואמרי לה ברוב היקפו *אמר רב פפא הלכך בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר (א) כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחוז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר °את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה °והאח לפניו מבערת מאי אח? אמר רב אחוונא, ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא, ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא. א"ר הונא קנים אין צריכין רוב, אגדן צריכין רוב, גרעינין אין צריכין רוב, נתנן בחותלות צריכין רוב, מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן, אגדן לא מבדרן, גרעינין מבדרן, נתנן בחותלות לא מבדרן, איתמר **נמי אמר

רב

ובגבולין. צריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתאחוז האש ברובו: **ר' יהודה אומר** · אם היתה מדורת פחמין אין צריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא והיא דולקת והולכת דאין דרכה להיות כבה והולכת וא"צ לאחוז בהן: **גמ' בן דרוסאי** · לסטים היה ומבשל בישולו שליש: **איתמר נמי**. דמאכל בן דרוסאי חשוב בישול: **כל שהוא**. מבושל ביד ישראל כמאכל בן דרוסאי שוב אין בגמרו משום בישולי נכרים: **גרוף**. מן הגחלים במגריפה שקורין וודיל: **קטום**· מפורים אפר מלמעלה כדי להפיג חומו שלא יוסיף הבל בשבת וזה תבשיל שהוא כמאכל בן דרוסאי לא חיישי' אם מתבשל והולך בשבת: **דגבי תנור**· שהככרות נדבקים בדופני התנור סביב הילכך מבעיא ליה הי קרי תחתון הנך פנים דגבי דופני התנור או פנים הפונים למטה לחלל התנור לצד האור: **מדובקים בתנור** · ואומרא היא דפנים שכלפי האור ממהרין לקרום: **פסח מנתח** · ואם פותח פי התנור עייל ביה זיקא וקשי ליה: **הכא לא מנתח** · דכתיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ואי מגלי ליה לא קשי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן אסור: **אברים ופדרים של חול דאתא** · להתיר את הקטירן כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שאינה צורך גבוה אלא צורך כהנים לא הותרה וסמוך לחשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דכהנים זריזין הם שכולם היו בני תורה וחרדים וזכרים ולא אתו לחתויי משתחשך: **כל אחד ואחד** · כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחוזה ברוב מנין העצים: **ושמואל אמר** · כדי שלא צריך לומר הבא עצים דקים ונניח תחתיהן להבעיר את אלו: **תני ר' חייא** · בפ' במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא בכי האי גוונא הויא הדלקה משום ר"י הלוי וקשה לי חדא דרמי בר חמא קתני לה התם ועוד דלאו מתניתא היא אלא הוא אמר להיתוקמי בפירוש דמתני' אחריתי ושאר רבותינו תנו לה לענין מדורה ואני מצאתי אותה בת"כ לגבי מנורה: **עץ יחידי**. כעין קוק"ש שלנו: **רוב עביו** · שיכנס האור בתוך עביו עד רובו: **רוב היקפו** · מבחוץ: **כתנאי** · רוב עביו או רוב היקפו: **שישחת** · רוב עביו: **ב' לדדיו** · רוב היקפו: **זכר לדבר** · דשוב הולך ודולק: **שני קצותיו אכלה האש** · בידוע שתוכו נחר והלכה לה לחה שלו ונעשה יבש: **נחר** · פסק לחה שלה ויבש כמו נחר גרוני (תהלים סט) וכן חרה מני חורב (איוב ל): **והאח** · בשריפת יהויקים המגילה כתיב: **אחוונא** · ערבה: **באחוונא** · כל העצים נדלקין זה מזה הקטן מדליק הגדול: **אין צריכין רוב** · להצית את האור ברובן מע"ש אלא מאחיז בהן אור מבעוד יום לפי שאין כבין והולכים אלא דולקים והולכים: **צריכים רוב** · לפי שאין שלהבת יכול ליכנס ביניהם: **גרעינין** · של תמרה אם עשה מהם מדורה לכשיכבו אין צריכין רוב: **נתנן בחותלות** · כלים שעושין מלולבין ונתן הכלי מלא במדורה צריכין רוב לפי שצבורין יחד ואין השלהבת יכולה להכנס בהן: **קנים מבדרן** · לכאן ולכאן ואחת מהן הולכה לא תמלא את חברתה לבערה הלכך כי לא אגדן צריכי רוב אבל אגדן לא מבדרן ואין צריכין רוב וכן גרעינין:

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור · ולפ"ה דפי' דלגבי האור ממהר לקרום ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעליון סגי ואם תחתון דקאמר ר"א היאך דגבי האור אם כן הא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה תא שמע ר' אליעזר כו' ופשט דר"א לחומר' ומיהו בירושלמי משמע דלהקל בא דקאמר התם ומודה ר"א בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע דהכא סגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפנים בעינן קרימה מעליא · ריב"א*.

למשרי אברים ופדרים. וא"ת אי אברים ופדרים דחול כדפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ואי אברים ופדרים דשבת ואשמועינן מבכל מושבותיכם דלא"ג דמצוותן כל הלילה ואסור להקטירן במוצאי שבת אפ"ה דהי שבת הא מעולת שבת נפק מדממעט עולת חול דהיינו ע"כ אברים ופדרים דחול דשחיטה וזריקה עבר זמנו בשקיעת החמה א"כ אברים ופדרים דשבת קרבים בשבת וי"ל דאתי למשרי אברים ופדרים דחול כשמשלה בהן האור מבעוד יום והא דקאמר ולא עולת אברים ופדרי' דחול בשבת היינו דוקא בשלא משלה בהן האור וכן הא דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מו: ושם) אברי *חול שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן וסודרן אפי' בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאמר דאין עושה להן מערכה בפני עצמן אבל ד"ה דסודרן על המערכה גדולה היינו כשמשלה בהן האור כדמוכח התם והא דקאמר התם לחד לישנא דדוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא אבל משום דכשרים לא בעינן משלה בהן האור אלא ה"ק דדוקא בפסולים אצטריך לאשמעינן משלה בהן האור אבל בכשרים לא איצטריך לאשמעי' וריב"א מסתפק בשאר קרבנות כשמשלה בהן האור אם נעשו כלחמו של מזבח למשריינהו בשבת אי לאו דדילמא דוקא בתמיד מהני האי טעמא משום דשם תמיד דוחה שבת וקשה דהתם מפיק ליה ביומא מבמועדו ואפי' בשבת והכא מפיק ליה מבמושבותיכם ונראה דעיקר דרשא מבמושבותיכם והתם נקט במועדו ואפי' בשבת אגב דבעי למנקט במועדו ואפי' בטומאה ומ"ק והא במושבותיכם אצטריך לשריפת בת כהן דלא דחיא שבת כדדרשי' פ"ק דיבמות (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במושבותיכם כו' אף מושבות האמור כאן ט' וי"ל דהכא מכם דריש מדכתי' מושבותיכם ולא כתיב *מושבות והא דדרשי' בפ"ק דקדושין (דף לז: ושם) מושבות דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל וקאמר דסד"א הואיל ובעינן מועדות כתיב תבעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל לא מלא תבערו אש בכל מושבותיכם דריש כדפירש הקונטרס דההוא לא כתיבא בענין דמועדות ואצטריך לה נמי כדדריש הכא אלא מושבותיכם דכתי' באמור (ויקרא כג) דההוא כתיב בענינא דמועדות*:

כדי שתהא שלהבת עולה מאליה · אלמא במקום שהקפיד הכתוב שלא יכבה סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין צריך שתהא הפתילה שורפת ברובה: **עד** שישחת ממלאכת האומן · אבל למ"ד משתאחוז האור משני צדדין אינו נשחת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קצותיו אכלה האש היצלח למלאכה היינו גבי עץ הגפן אבל שאר עצים אין נשחתין כ"כ במהרה ממלאכת האומן:

הדרן עלך יציאות השבת

מסורת הש"ס

ע"ז לח.

לקמן נו:

[עירובין קג. פסחים סה.]

שמות לה

[לקמן קיד: עירובין קג. פסחים נט: סה. פה. ביצה יח. ב"ב ל. חולין קכג. זבחים לה.]

ירמיה לו

[ופי' תוספות לקמן ע. ד"ה הבערה]

[וע"ע תוס' קידושין לז. ד"ה בוכרי שבת]

[לעיל יח:]

[ועי' תוס' מנחות נו: ד"ה ושמעינן]

[שם איתא עולה ועי' ברש"י שם ד"ה הכי גרסינן]

לקמן כה.

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור וש"ע או"ח סי' רנג סעיף ב:

קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טו טור ש"ע או"ח סימן רנד סעיף ב:

קנח ג מיי' פי"ז מהל' מ"א טור וש"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור ש"ע או"ח סימן רנד סעיף ה:

קס ה ו מיי' שם הלכה טו:

קסא ז מיי' שם הל' כ:

קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור ש"ע או"ח סימן רנה סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' חייא אמר עד שיפחת כפון ממלאכת:

גליון הש"ס

גמ' אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף מו ע"ב תוס' ד"ה ואתא: שם אמר ר' פפא הלכך בעינן רוב עביו. חולין דף עו ע"ב וכעין זה סוטה דף מ ע"א וחולין דף סה ע"א:

רבינו חננאל

וחד מציל בר' ה' מאני כר' אבא בר זבדא וחלוקת רבי אבא בר זבדא ורב הונא בפ' כל כתבי הקודש: צליית בשר וביצה אסיק' כמאכל בן דרוסאי וכל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. קרומיו של פת אוקים' קרומת פנים המדובקים בתנור וכיון שקרמו פנים מותר לשהותה והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה (לז:): משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה אוקים' משום דבני חבורה זריזין הן הא שאר בני אדם לא ואי גדיא הוא מינתח הוא כלומר אינו שלם אלא מנותח אברים כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה הלכך לא אתי לחתויי בגחלים בין שריק התנור בין לא שריק התנור שרי. אברי דברחא שריק שרי לא שריק רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי וקיי"ל כוותיה. בשרא אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. קרא חייא בתנור רבינא שרי. ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אינכם מבערים אבל אתם מבערים לאברים ופדרים ובגבולין כדי שיצית האור ברובו רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים תחתיהן כדי שידליקם והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסייעיה [לשמואל] שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי אסיק' בעינן רוב עביו ורוב היקפו ואת

רב נסים גאון

בפ' כל כתבי הקודש (דף כ) דתנן מצילין סל מלא ככרות כו' ואמרינן אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל ר' אבא בר זבדא אמר רב כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת: סליק פירקא קמא

** המשולשים מראים סדרא של 3 הלכות.

נושא/מבנה
כמאכל בן דורסאי נחשב מבושל לגבי 3 הלכות: △
1. גמר בישול מבעוד יום.
2. בישולי נוכרים.
3. היתר שהייה לחנניה בלי גרוף וקטום.

נושא (עד דא״ב)
התחלת מדורות בערב שבת:
1. במקדש.
2. בגבולין.

מבנה
ב' דעות להסביר למה מקילין במדורת בית המוקד

נושא/מבנה
קנים/גרעינים
מפוזרין - אגודים
מתי צריכין רוב לפני שבת

** לפי רשי בהמשך הגמרא "נמי" משמע שילוב של ר' הונא ור' חסדא.